

Provincies willen aan de slag met versoepeling stikstofregels.

Door kabinet beoogde hogere drempelwaarde lijkt mogelijk, aldus rapport.

De provincies willen 'voortvarend' aan de slag met de versoepeling van de stikstofregels waarmee het nieuwe kabinet Nederland van het slot wil krijgen. Het is aannemelijk dat een belangrijke horde in de stikstofcrisis minder groot is dan werd aangenomen, zo oordelen wetenschappers van TNO en de Universiteit van Amsterdam in een onderzoek in opdracht van het Interprovinciaal overleg (IPO).

Het draait allemaal om de drempelwaarde voor een stikstofvergunning. Bouwprojecten die zo weinig stikstof uitstoten dat onduidelijk is of de natuur daardoor verslechtert, bijvoorbeeld omdat de projecten maar kort duren, blijven onder die zogeheten ondergrens en hebben geen natuurvergunning nodig. In Nederland is die grens echter bijna gelijkgesteld aan nul, waardoor de meeste bouwprojecten boven de drempel vallen.

Met een hogere drempelwaarde zouden minder vergunningen kunnen worden aangevraagd door bijvoorbeeld milieuorganisaties. Aan de onzekerheid voor projecten moet een einde komen, vindt voorzitter van adviescommissie landelijk gebied en gedeputeerde voor de provincie Noord-Holland, Jelle Beemsterboer. De provincies willen dat vergunningaanvragers zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen.

In het hoofdlijnenakkoord hebben de vier coalitiepartijen afgesproken dat die grens omhooggaat. De coalitie wil met een hogere ondergrens onder meer de stikstofuitstoters die onbedoeld zonder vergunning zitten, zogeheten PAS-melders, legaliseren. Voor de stikstofuitspraak van de Raad van State in 2019 konden bedrijven projecten met beperkte uitstoot simpelweg melden, waarna ze direct toestemming kregen. Nadat de Raad in 2019 een streep door die aanpak zette, zaten PAS-melders zonder vergunning.

De ondergrens is al langer onderwerp van discussie. De huidige Nederlandse ondergrens is om computertechnische redenen en uit voorzorg gekozen zodat beschermde natuur niet verslechtert, maar is niet wetenschappelijk onderbouwd, schrijven de onderzoekers.

Omliggende landen hanteren hogere ondergrenzen, waardoor projecten waarbij stikstof vrijkomt makkelijker doorgang kunnen vinden. Zo ligt de Duitse ondergrens voor stikstofneerslag ongeveer vierduizend keer hoger dan de Nederlandse.

In het nieuwe onderzoek kijken de wetenschappers of een aangepaste ondergrens wetenschappelijk te onderbouwen is door enkel te kijken naar hoe stikstof zich in de lucht

gedraagt. Ze concluderen echter dat dit niet kan, omdat er eerst meer veldonderzoek nodig is om meer meetgegevens te verzamelen. Die zijn er nu onvoldoende. Daarvoor is minimaal vijf jaar nodig, schatten de onderzoekers.

Met een breder onderzoek, dat niet alleen kijkt naar stikstof in de lucht maar ook naar de effecten op de natuur, zou het sneller mogelijk zijn een hogere drempelwaarde te onderbouwen. De provincies vragen de minister om zowel het veldwerk als het bredere onderzoek te starten, en het 'voortvarend op te pakken'.

Wel zet het toestaan van meer stikstofuitstoot extra druk op andere maatregelen om de natuurdoelen te halen, schrijven de onderzoekers in de impactanalyse in het onderzoek. De huidige plannen, waaronder de landelijke uitkoopregelingen voor boeren, zijn eerder al onvoldoende bevonden om genoeg natuur te beschermen tegen verdere verslechtering.

Ook bestaat volgens de onderzoekers het risico dat 'willekeurige bedrijven' die meer uitstoten dan de ondergrens 'gedwongen moeten sluiten', als de overheid geen extra maatregelen neemt. Op de lange termijn kan Nederland langdurig op slot komen te zitten, waarschuwen ze. Dit kan alleen met stikstofmaatregelen worden voorkomen. 'Een hogere rekenkundige ondergrens biedt kansen, maar is geen wondermiddel en komt met verantwoordelijkheden.'